

บทที่ 2

แนวคิดและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดเกี่ยวกับปัญหาการอ่านภาษาไทย

การจัดสาระการเรียนรู้กลุ่มสาระภาษาไทย ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, หน้า 21) อธิบายไว้ว่า สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน 12 ปี กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทยในสาระที่ 1 เรื่องการอ่าน ผู้เรียนใช้กระบวนการอ่านสร้างความรู้และความคิดไปใช้ตัดสินใจแก้ปัญหา และสร้าง วิสัยทัศน์ในการดำเนินชีวิต และมีนิสัยรักการอ่าน

การอ่านเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญ สืบเนื่องจากความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ทำให้ มนุษย์รู้จักค้นคว้าหาความรู้เพิ่มเติมอยู่เสมอ เพื่อให้ทันต่อเหตุการณ์ต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ดังนั้น ผู้ที่มีนิสัยรักการอ่านย่อมเป็นผู้ที่มีความรู้กว้างขวาง และสามารถนำความรู้ไปพัฒนาทาง ด้านสติปัญญา อารมณ์ และสังคมให้ดีขึ้น การอ่านจึงมีประโยชน์ต่อชีวิตประจำวันเป็น อย่างมาก จุดมุ่งหมายที่สำคัญของการอ่านที่ปรากฏในหลักสูตรประถมศึกษา ได้กำหนด ไว้ว่า ให้นักเรียนมีนิสัยรักการอ่าน รู้จักเลือกหนังสืออ่าน และใช้เวลาว่างในการแสวงหา ความรู้เพิ่มเติมจากหนังสือ สื่อมวลชนและแหล่งความรู้อื่น ๆ เพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของการเรียนภาษาไทย การเน้นผลสัมฤทธิ์ของทักษะความเข้าใจของการฟัง และการอ่าน จนสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและมีเหตุผล เพื่อนำไปใช้ใน ชีวิตประจำวัน อันจะนำไปสู่ชีวิตที่ผาสุกในสังคมได้

การอ่านถือเป็นหัวใจในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และมีความสำคัญยิ่ง ต่อการนำพาชีวิตไปสู่ความสำเร็จ การอ่านเป็นทักษะสำคัญที่จะส่งผลต่อการเรียนรู้ใน ทุกกลุ่มสาระการเรียนรู้ หากเด็กรักการอ่าน สามารถอ่านได้แตกฉาน ก็จะเป็นพื้นฐาน ในการเรียนรู้ในชั้นเรียนและสร้างนิสัยถาวรให้เกิดการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

เพราะความสามารถในการอ่านจะมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการเรียนรู้ของผู้เรียน และนำไปสู่การขยายความรู้ตลอดชีวิต

- เด็กแต่ละคนมาจากกรรไกรพ่อแม่ที่นั่นย่อมมีความแตกต่างกันอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ทั้งทางด้านระดับสติปัญญา วุฒิภาวะ ความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และปัจจัยอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องอีกมากมาย ดังนั้น การจัดการเรียนรู้หรือการสอนให้เด็กอ่านไม่ว่าจะอ่านคล่อง อ่านเก่ง อ่านเป็น จนกระทั่งการอ่านเชิงวิเคราะห์ได้นั้นเป็นกระบวนการที่ต้องใช้เวลา

ความหมายของการอ่าน

การอ่านเป็นวิธีที่ใช้ในการเพิ่มพูนความรู้ การอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นจะทำให้ผู้อ่านได้รับข้อมูลไปอย่างถูกต้องตรงตามที่ต้องการ ดังนั้นการพัฒนาความสามารถในการอ่านของแต่ละบุคคลจึงเป็นเรื่องที่มีความสำคัญ ซึ่งควรพัฒนาดังแต่เยาว์วัย ในการจัดการศึกษาแก่เด็กในเกือบทุกประเทศจะเน้นการสอนให้เด็ก และเยาว์วัย ในการจัดการศึกษาแก่เด็กในเกือบทุกประเทศจะเน้นการสอนให้เด็กและเยาวชนสามารถอ่านออกเขียนได้เป็นสำคัญ สำหรับลักษณะยามการอ่านการจัดการเรียนการสอนให้เด็กสามารถอ่านได้นั้น ขึ้นกับความคิดเห็นของผู้รับผิดชอบในการกำหนดการจัดการเรียนการสอนว่ามีความคิดเห็นเกี่ยวกับนิยามของการอ่านว่าหมายความว่าอย่างไร ดังนั้นการให้นิยามของการอ่านจึงเป็นเรื่องสำคัญอย่างหนึ่งสำหรับผู้สนใจศึกษาเกี่ยวกับการสอนอ่าน มีผู้อธิบายถึงนิยามการอ่านไว้หลายท่าน ดังนี้

สมพร มั่นตะสูตร (2534, หน้า 8) กล่าวถึงความหมายของการอ่านว่า การอ่าน คือ การรับรู้ความหมายจากถ้อยคำที่ตีพิมพ์อยู่ในสิ่งพิมพ์ หรือหนังสือโดยผู้อ่านรับรู้ว่าผู้เขียนได้ส่งสารอะไรมายังผู้อ่าน ทั้งในด้านความคิด ความรู้ ความหมาย ความสัมพันธ์กับสิ่งอื่นว่าผู้เขียนตั้งใจแสดงความคิดอย่างไร มีความหมายว่าอะไร เกี่ยวข้องถึงอะไรบ้าง ลำดับชั้น เรื่องราวแต่ละเรื่องราวที่เรียงรายต่อเนื่องกันอยู่ในย่อหน้าหนึ่ง หรือในตอนหนึ่ง หรือในเรื่องหนึ่ง ซึ่งผู้อ่านต้องทำความเข้าใจไปที่ละชั้นตอนตามลำดับ

สนธิ ตั้งทวี (2545, หน้า 4-6) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการอันสำคัญในการแสวงหาความรู้ของมนุษย์ เพื่อให้ทันต่อความเจริญก้าวหน้าด้านวิทยาการต่าง ๆ

การอ่านจึงเป็นเครื่องมือที่สำคัญของนักเรียน นิสิตนักศึกษาและบุคคลทั่วไปในการเรียนรู้ วิทยาการต่าง ๆ อย่างกว้างขวาง

- นิตยา พลดงนอก (2540, หน้า 9) สรุปความหมายว่า การอ่าน คือ การแปลความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษร ออกมาเป็นความคิด เข้าใจความหมายของสัญลักษณ์หรือตัวอักษร เข้าใจ ความต้องการของผู้เขียน และนำความรู้หรือความคิดที่ได้ไปใช้ให้เป็นประโยชน์ โดยผู้อ่านจะมีความเข้าใจในเรื่องที่อ่านมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับรายละเอียดในสิ่งพิมพ์และความรู้เดิมของผู้อ่านเป็นสำคัญ

Leedy (1956, p. 10) ให้ความหมายการอ่านไว้ว่า การอ่าน คือ การรวบรวมความคิด ตีความ และประเมินค่าความคิดในหนังสือแต่ละหน้า ความรู้สึก และความคิดเห็นที่ผู้เขียนเขียนออกมาเป็นลายลักษณ์อักษร การที่ผู้อ่านจะเข้าใจสารัตถ์มากน้อยเพียงไร ขึ้นอยู่กับประสบการณ์และความสามารถในการใช้ความคิด

Leu and Kinzer (1995, p. 11) ได้กล่าวถึงการอ่านว่า การอ่านเป็นกระบวนการของการทำความเข้าใจภาษาเขียนซึ่งเริ่มจากการรับรู้ทางสายตาและจบลงที่ความสามารถที่จะเข้าใจสิ่งผู้เขียนนำเสนอไว้ โดยผู้อ่านจะต้องมีความสามารถที่จะใช้ข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้จากการรับรู้ ได้แก่ ต้องมีความเข้าใจความหมายของคำ ความหมายของประโยค และมีความเข้าใจในการใช้คำพูดต่าง ๆ ในบริบทของข้อความที่อ่าน

Blair, Tuner, and Schaudt (1994, p. 27) ที่อธิบายว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ก่อให้เกิดความเข้าใจโดยมีการเชื่อมโยงระหว่างข้อมูลใหม่กับข้อมูลความรู้เดิมที่มีอยู่

Goodman and Goodman (1979, p. 11) กล่าวว่า การอ่านเน้นที่ความสำคัญของการรับรู้ข้อมูลของสิ่งที่อ่านโดยอธิบายว่า การอ่านเป็นการปฏิสัมพันธ์ระหว่างเรื่องของความคิดกับเรื่องของภาษา การอ่านที่มีประสิทธิภาพจะเกิดขึ้นได้จากการรับรู้ที่ถูกต้อง ความสามารถในการแยกแยะส่วนประกอบของสิ่งที่อ่านรวมทั้งประสบการณ์เดิมในการที่ผู้อ่านสามารถใช้ทักษะต่าง ๆ เพื่อตีความหมายของสิ่งที่อ่านได้ถูกต้อง

จรัสลักษณ์ จีรวินูลย์ (2545, หน้า 36) สรุปความหมายว่า การอ่านเป็นกระบวนการรับรู้สัญลักษณ์หรือตัวอักษรเข้ามาทางสายตา ผ่านกระบวนการต่าง ๆ จนกระทั่งสามารถเข้าใจความหมายของสัญลักษณ์ที่เห็น ซึ่งบุคคลจะสามารถเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่านได้ดีมากขึ้นเพียงไรนั้นขึ้นกับความสามารถในการรับรู้ ความรู้หรือประสบการณ์เดิม

เกี่ยวกับเรื่องภาษาและบริบทของสิ่งที่อ่าน และความสามารถในการเชื่อมโยงข้อมูลใหม่กับข้อมูลเดิม

- Rubin (1993, p. 35) ได้สรุปความหมายของการอ่านว่า หมายถึง กระบวนการที่ซับซ้อนของคนในการเข้าถึงความหมายของบทอ่าน การได้มาซึ่งความหมายของบทอ่าน ลิวลี ลีศิริวัฒนกุล (2545, หน้า 15) ได้สรุปความหมายของการอ่านไว้ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นที่ 1 การอ่านออกเสียงได้ถูกต้อง จัดเป็นการอ่านขั้นพื้นฐานเพราะเน้นการอ่านออกเสียงเพียงอย่างเดียว โดยไม่เน้นการอ่านที่จะนำผู้อ่านไปสู่จุดประสงค์ที่แท้จริงของการอ่าน

ขั้นที่ 2 การอ่านเพื่อเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน จัดเป็นการอ่านขั้นปานกลาง โดยเน้นการเพื่อความเข้าใจเนื้อเรื่อง อันก่อให้เกิดการสื่อสารระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน

ขั้นที่ 3 การอ่านที่อ่านแล้วสามารถประสานสิ่งใหม่เข้ากับประสบการณ์เดิมได้ คือ ผู้อ่านมีความคิดเห็นคล้อยตามหรือขัดแย้งขึ้นในใจ หลังจากการพิจารณาทบทวนสิ่งที่อ่านอย่างละเอียด โดยอาศัยเกณฑ์ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นเครื่องวัด

Dutcher (1990) กล่าวว่า ทักษะการอ่าน คือ กระบวนการสร้างความหมาย การขยายขอบเขตความรู้โดยได้ข้อมูลจากงานเขียนและเนื้อหาของสิ่งที่อ่านนั้น ๆ

Ruddell (1995) กล่าวว่า ทักษะการอ่านคือ การรับรู้โดยการมองเห็น วัตถุ สิ่งของ ซึ่งจะแตกต่างกันตามระดับอายุ

อัญญรัตน์ เจริญพุดตินาถ (2546, หน้า 12) สรุปความหมายของการอ่านว่า ทักษะการอ่าน คือ การแปลความของสิ่งที่สายตาสัมผัสไปบนสัญลักษณ์ต่าง ๆ แล้วผ่านกระบวนการทางสมองเพื่อตีความหมายของสัญลักษณ์นั้น

Lapp and Flood (1986, pp. 5-6) กล่าวว่า การอ่านนับว่าเป็นทักษะที่ต้องอาศัยการทำงานของสมองเพื่อทำความเข้าใจ สามารถวิเคราะห์ข้อเท็จจริง มีวิจารณญาณ เรียบเรียงจัดระเบียบการนำไปใช้

Morris and Stewart-Dore (1989, p. 14) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านได้รับข้อมูลข่าวสารซึ่งเสนอไว้ในรูปตัวอักษร ผู้เขียนเป็นผู้ส่งข่าว ผู้อ่านจึงเป็นผู้แปลอักษร

เหล่านี้ตามความรู้และประสบการณ์เดิมของตน อันจะนำไปสู่เป้าหมายหลักของการอ่าน
ที่ว่า ผู้อ่านจะต้องคิดเป็นและเข้าใจความหมายของสิ่งที่อ่าน

- Goodman (1970, pp. 5-11) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่สลับซับซ้อน เพราะผู้อ่านต้องพยายามสร้างความหมายขึ้นจากตัวอักษร การอ่านเป็นกระบวนการที่ต้องคิดอยู่ตลอดเวลา ผู้อ่านจะต้องอาศัยการสังเกตจากสิ่งต่าง ๆ ที่ปรากฏอยู่ในข้อความ เพื่อให้เป็นเครื่องมือช่วยในการให้ความหมายจากข้อความเหล่านั้น

ลัดดา อินทร์พิมพ์ (2549, หน้า 10) ได้สรุปความหมายของการอ่านว่า คือ กระบวนการทางสมองที่จะแปลสัญลักษณ์ต่าง ๆ ที่มองเห็นได้ เกิดความเข้าใจอย่างถ่องแท้

จากความหมายของการอ่านที่กล่าวมา สรุปได้ว่า การอ่านเป็นสื่อความหมายระหว่างผู้เขียนและผู้อ่าน โดยผู้อ่านต้องแปลความหมาย ทำความเข้าใจตัวอักษร หรือสัญลักษณ์ โดยใช้ความคิด ความรู้สึก ความรู้และประสบการณ์เดิมของผู้อ่านเป็นแนวทางในการรับสารเพื่อให้ตรงกับสื่อของผู้เขียน

ความสำคัญของการอ่าน

การอ่านเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการแสวงหาความรู้ และเป็นทักษะสำคัญในการพัฒนาสติปัญญาและประสบการณ์เพื่อใช้ในการชีวิตประจำวัน

สมถวิล วิเศษสมบัติ (2528, หน้า 73-74) กล่าวว่า ทักษะการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญและใช้มากในชีวิตประจำวัน เป็นทักษะที่นักเรียนใช้แสวงหาสรรพวิชาต่าง ๆ เพื่อความรู้ความบันเทิงและการพักผ่อนหย่อนใจ ผู้มีนิสัยรักการอ่าน มีอัตราเร็วในการอ่านสูง ย่อมแสวงหาความรู้และการศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปัจจุบันนี้ในต่างประเทศมีการส่งเสริมการอ่านอย่างมากทั้งในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา เพราะถือว่าถ้านักเรียนมีพื้นฐานการอ่านอย่างดีแล้ว ย่อมสามารถนำไปใช้เป็นเครื่องมือในการศึกษาหาความรู้ในสาขาวิชาอื่นได้เป็นอย่างดี

สุธีพร ปากะดี (2531, หน้า 20) สรุปความสำคัญของการอ่านว่า มีความจำเป็นต่อชีวิตมนุษย์ในการติดต่อสื่อสาร ทำความเข้าใจและแสวงหาความรู้ใหม่ ๆ ที่จำเป็นใน

การดำรงชีวิต ดังนั้นการสอนอ่านจึงเป็นทักษะที่สำคัญที่ผู้สอนจะต้องเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้

- กรมวิชาการ (2544, หน้า 31) สรุปความจำเป็นในการอ่านไว้ดังนี้

1. ส่วนที่จำเป็นระดับพื้นฐาน

1.1 การอ่านเป็นการเสริมสร้างชีวิตที่มั่นคงและปลอดภัยได้ เพราะการอ่านจะนำมาซึ่งความรู้และความเข้าใจในสภาพสังคม เช่น ผู้ที่ประกอบอาชีพในทางธุรกิจ ถ้ามีนิสัยชอบการอ่านหนังสือจะทราบความเคลื่อนไหวในวงการธุรกิจ

1.2 การอ่านเปิดโอกาสให้คนมีอิสระ เสรีภาพตามสิทธิมนุษยชน ไม่ถูกรอบงำในทางความคิด สามารถใช้สิทธิเสรีภาพของตนเอง ในการแสดงความคิดเห็นได้ในขอบเขตของกฎหมาย และประเพณีของสังคมได้อย่างเหมาะสม ผู้ที่อ่านมากย่อมมีโลกทัศน์ที่กว้างขวาง

2. ส่วนที่จำเป็นต่อการเพิ่มคุณภาพชีวิต

2.1 การอ่านจะเสริมสร้างจุดหมายในชีวิต ทำให้บุคคลสามารถยกระดับคุณภาพชีวิตของตนเองได้

2.2 การอ่านทำให้เกิดความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับตนและสิ่งแวดล้อมที่ตนเองอาศัยอยู่ จะช่วยให้บุคคลนั้นสามารถปรับตัวได้ดี และกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมที่อยู่รอบตัวได้

2.3 การอ่านจะช่วยส่งเสริมการอยู่ร่วมกันโดยสันติ หนังสือที่เหมาะสมกับแต่ละบุคคล จะสนองความต้องการของแต่ละบุคคลทำให้เกิดความสุข

ลัดดา อินทร์พิมพ์ (2549, หน้า 12) สรุปความสำคัญของการอ่านว่า การอ่าน คือ ถนนแห่งความรู้ การศึกษาทุกอย่างต้องอาศัยการอ่าน ในปัจจุบันต้องใช้การอ่านจึงจะอยู่ในสังคมได้อย่างทัดเทียม

จากความสำคัญและความจำเป็นของการอ่านข้างต้น สรุปได้ว่าการอ่านเป็นทักษะที่สำคัญทั้งในด้านส่วนตัวและสังคม ซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งในการดำเนินชีวิต

ความมุ่งหมายในการอ่าน

ในการอ่าน ผู้อ่านจะตั้งความมุ่งหมายไว้แตกต่างกัน กรมการศึกษานอกโรงเรียน (2533, หน้า 16) กล่าวถึงความมุ่งหมายในการอ่านไว้ ดังนี้

1. อ่านเพื่อความรู้ การอ่านเพื่อความรู้นี้เป็นการอ่านเพื่อต้องการรู้ในสิ่งที่ผู้อ่านเป็นปัญหา หรือต้องการให้ความรู้ของตนงอกเงย หรือต้องการรู้เพื่อประกอบอาชีพ การอ่านจึงเน้นถึงความรู้ในวิทยาการแขนงต่าง ๆ

2. อ่านเพื่อให้เกิดความคิด วัสดุสำหรับการอ่านเพื่อให้เกิดความคิดนั้นเป็นวัสดุสิ่งพิมพ์ที่แสดงทฤษฎี ซึ่งได้แก่ บทความ บทวิจารณ์ วิจัยต่าง ๆ การอ่านในลักษณะนี้เป็นการอ่านเพื่อทำความเข้าใจแนวคิดที่สำคัญ การจัดลำดับชั้นแนวคิดของผู้เขียน พร้อมทั้งพิจารณาเหตุผลและแรงจูงใจในการเขียนเรื่องนั้นขึ้นมา

3. อ่านเพื่อความบันเทิง เป็นการอ่านที่ช่วยให้เกิดความบันเทิงควบคู่ไปกับความรู้ ความคิด หนังสือที่อ่านเป็นประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น วรรณคดี ซึ่งอ่านแล้วช่วยให้ความสนุกสนาน ช่วยผ่อนคลายความตึงเครียด

4. อ่านเพื่อสนองความต้องการอื่น ๆ เป็นการอ่านที่ใช้ในการชดเชยความต้องการของคนที่ยังขาดอยู่ เช่น ความต้องการความมั่นคงในชีวิต ต้องการเป็นที่ยอมรับเข้ากลุ่มเพื่อนฝูง ความต้องการเหล่านี้ยังไม่บรรลุผล การอ่านจึงมีส่วนช่วยชดเชยความต้องการ โดยผู้อ่านใช้หนังสือในการแก้ปัญหาของตน เพื่อขยายขอบเขตของความสนใจสิ่งใหม่ ๆ หรือเพื่อสร้างสภาพอารมณ์ที่ต้องการ เช่น เมื่อเกิดความรู้สึกเหนื่อย กลุ้มใจ ผู้อ่านก็มักจะไปหาหนังสือเรื่องเบา ๆ เรื่องที่เคยรู้จักหรือเรื่องที่เคยอ่านสนุกมาอ่าน แต่ในบางครั้งก็อยากจะรู้เรื่องใหม่แนวทางใหม่ ๆ เพื่อปรับตัวให้เข้ากับวิธีการดำรงชีวิต

สนิท ตั้งทวี (2545, หน้า 1-2) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายในการอ่านไว้ว่า

1. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยละเอียด
2. เพื่อศึกษาหาความรู้ในเรื่องต่าง ๆ โดยย่อ
3. เพื่อสนองความอยากรู้อยากเห็นหรือความสงสัย
4. เพื่อต้องการทราบข่าวสารข้อเท็จจริง
5. เพื่อต้องการศึกษาค้นคว้า
6. เพื่อเป็นที่ยอมรับในสังคมและสามารถปรับตัว วางตัวให้เข้ากับคนอื่นได้

7. เพื่อความสนุกสนานเพลิดเพลิน

สรุปได้ว่า โดยทั่วไปการอ่านมีจุดมุ่งหมายสำคัญ ได้แก่ การอ่านเพื่อความรู้ การอ่านเพื่อความบันเทิง การอ่านเพื่อให้เกิดความคิด การอ่านเพื่อตอบสนองความต้องการ และเป็นที่ยอมรับในสังคม

ปัจจัยด้านอาชีพของผู้ปกครอง

Lareau (1989, p. 47) ศึกษาความสัมพันธ์ของครอบครัวต่างพื้นฐานกันกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ในครอบครัวคนยากจนมีแนวโน้มที่จะแบ่งแยกชีวิตครอบครัวออกจากสถาบันการศึกษา โดยพ่อแม่ยากจนจะวางใจครู และมอบภาระหน้าที่ทั้งหมดให้โรงเรียน ในทางกลับกัน ครอบครัวที่ร่ำรวยมีแนวโน้มที่จะใช้เวลาและเตรียมเด็กสำหรับสังคม โรงเรียนมากขึ้น เช่น มีการจ้างครูสอนพิเศษ ระบุที่สอนลูกของตน เป็นต้น

กฤษณู ทรงเจียรพานิช (2549, หน้า 23) ได้สรุปปัจจัยด้านอาชีพของผู้ปกครอง โดยทำการสำรวจปัญหาและความต้องการเกี่ยวกับการเลือกอาชีพของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในโรงเรียนสาธิตวิทยาลัยวิชาการศึกษาประสานมิตร โดยใช้แบบสอบถามจำแนกตัวแปรที่ศึกษาตามอาชีพผู้ปกครอง อายุ ระดับการเรียน และรายได้ของผู้ปกครอง พบว่า เด็กมีปัญหาด้านการเลือกอาชีพ อันเนื่องจากปัญหาทางการเรียนมากที่สุด กล่าวคือ มีปัญหาเกี่ยวกับสติปัญญาไม่เหมาะสมที่จะเรียนอาชีพที่ตนชอบ เบื่อหน่ายการเรียนวิชาต่าง ๆ และ ไม่มีโอกาสปรับปรุงตนเองในด้านการเรียน และเมื่อพิจารณาสภาพการมีปัญหามาจากนักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพแตกต่างกัน พบว่า นักเรียนที่มีผู้ปกครองอาชีพอยู่ในระดับสูงประสบปัญหาน้อยกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีอาชีพระดับต่ำ

ปัจจัยความสัมพันธ์ภาพระหว่างนักเรียนกับผู้ปกครอง

Song and Hattie (1984, pp. 1267-1281) ได้กล่าวถึง คุณลักษณะทางจิตวิทยาในครอบครัวว่าเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเรียนของเด็กมากกว่าสถานภาพทางเศรษฐกิจของบิดามารดา

Morrow and Wilson (1996, pp. 501-510) ได้ศึกษาเด็กที่เรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่มีระดับสติปัญญาสูงสองกลุ่ม กลุ่มหนึ่งประสบความสำเร็จทางการเรียน ส่วนอีกกลุ่มไม่ประสบผลสำเร็จทางการเรียน ทั้งหมดจำนวน 96 คน โดยให้เด็กตอบแบบสอบถามรายงานความสัมพันธ์ในครอบครัวออกเป็น 16 ด้าน พบว่า เด็กที่ประสบความสำเร็จทางการเรียนนั้น พ่อแม่ดูแลเอาใจใส่อย่างดี ยอมรับเด็ก ให้เด็กได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ มีความไว้วางใจเด็กในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ยอมรับให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ รวมทั้งให้กำลังใจ แต่ไม่เร่งรัดเกี่ยวกับความสำเร็จทางการเรียนมากเกินไป ส่วนเด็กที่ไม่ประสบความสำเร็จทางการเรียนจะมีคะแนนด้านต่าง ๆ ก่อนข้างต่ำ

จากเอกสารและงานวิจัยดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า ผู้เรียนที่มาจากสัมพันธภาพที่ดีในครอบครัวจะมีผลประสบความสำเร็จเพราะพื้นฐานที่ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความมั่นใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ราบรื่น เป็นมิตร

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

นารี โนภีระ (2536, หน้า 9) สรุปปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมไว้ว่า สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนถือว่าสำคัญที่สุดนอกจากด้านการเรียนการสอน และให้การอบรมแก่นักเรียนแล้ว ครูยังต้องมีสัมพันธภาพที่ดีกับนักเรียนส่งเสริมให้กำลังใจ ให้คำแนะนำ มีความเมตตากรุณา มีเหตุผล มีบุคลิกภาพที่ดี ให้ความรักความอบอุ่น เพื่อช่วยให้เด็กปรับตัวได้ดี และเสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่า สัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับครูส่งผลให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะครูให้ความรักความเข้าใจนักเรียนอย่างจริงจัง พร้อมทั้งยอมรับและให้ความเป็นกันเองกับนักเรียนทุกคน ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและตั้งใจเรียน

กฤษณู ทรงเจียรพานิช (2549, หน้า 31) ได้สรุปปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาปัญหาในการปรับตัวของวัยรุ่น พบว่า วัยรุ่นที่ประสบปัญหาในการปรับตัวให้เข้ากับเพื่อนและสภาพแวดล้อม มีปัญหาความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ความขัดแย้งในกลุ่มเป็นเหตุให้การเรียนไม่มีประสิทธิภาพ เกิดความตึงเครียดทางอารมณ์และไม่มีความสุข

ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ (2548, หน้า 85) ได้สรุปปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม โดยศึกษาพบว่า การสนับสนุนของครูด้านการอ่านภาษาไทย มีอิทธิพลทางลบต่อปัญหาในการอ่านภาษาไทย การสนับสนุนของครูด้านการอ่านภาษาไทยดี ทำให้นักเรียนมีปัญหาในการอ่านภาษาไทยน้อย ทั้งนี้เพราะครูมีส่วนสำคัญในการจัดการเรียนการสอนที่ส่งเสริมความสามารถในการอ่านของนักเรียน โดยครูจะเข้าใจพื้นฐานความรู้ และสภาพที่แท้จริงของนักเรียนและหาทางพัฒนาให้นักเรียนมีความสามารถในการอ่านสูงขึ้น และมีปัญหาในการอ่านภาษาไทยน้อยลง เนื่องจากภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติ ซึ่งนักเรียนจำเป็นต้องใช้ในการเรียนทุกวิชา ครูผู้สอนทุกวิชาจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะในการอ่านให้มีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผลการเรียนในวิชาอื่นมีประสิทธิภาพและประสบความสำเร็จ นอกจากนี้ครูยังช่วยแก้ไขปัญหาการอ่านภาษาไทยของนักเรียน โดยกระตุ้นให้นักเรียนสนุกกับการอ่าน ผ่านการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านในรูปแบบต่าง ๆ

จากเอกสารดังกล่าว สรุปได้ว่าสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับเพื่อนทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบด้านการเรียน ทั้งนี้เพราะนักเรียนและเพื่อนมีการช่วยเหลือพึ่งพาซึ่งกันและกันในด้านการศึกษา มีความห่วงใยใกล้ชิดสนิทสนมซึ่งกันและกัน มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันในกลุ่มเพื่อนด้วยความสามัคคี เพื่อให้เกิดความสำเร็จด้านการเรียน

จากงานวิจัยดังกล่าว สรุปได้ว่าปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม ซึ่งประกอบด้วยสัมพันธภาพที่ดีระหว่างนักเรียนกับผู้สอน เพื่อน วัสดุกับอุปกรณ์ และสิ่งแวดล้อม ทำให้นักเรียนมีความรับผิดชอบในด้านการศึกษา ทำให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและตั้งใจเรียน ช่วยให้นักเรียนปรับตัวได้ดี เสริมสร้างความสมบูรณ์ทางจิตใจให้แก่เด็ก

ลักษณะของการอ่าน

สมพร มั่นตะสูตร (2534, หน้า 13-14) กล่าวว่า โดยทั่วไปการอ่านมี 3 ลักษณะ คือ

1. การอ่านออกเสียง
2. การอ่านในใจ
3. การอ่านและพิจารณา

การอ่านและพิจารณานั้นอาจจัดอยู่ในประเภทของการอ่านในใจ แต่มีจุดมุ่งหมายในการอ่านเพื่อวินิจฉัยหรือเพื่อวิเคราะห์บทอ่าน เพราะประเภทของการอ่านจริง ๆ จะมีเพียงการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจเท่านั้น

1. การอ่านออกเสียง การอ่านออกเสียงเป็นการอ่านให้ตัวเองฟังหรือผู้อื่นฟัง ความสำคัญของการอ่านออกเสียงอยู่ที่ความถูกต้องชัดเจน รู้จักผ่อนหายใจให้ตรงกับจังหวะวรรคตอน ถ้าเป็นการอ่านคำประพันธ์ก็จะต้องรู้จักอ่านทำนองเสนาะตามประเภทนั้นเป็นหลักอย่างถูกต้อง เพราะ หลักสำคัญของการอ่านออกเสียง คือความชัดเจน การเว้นจังหวะวรรคตอนได้เหมาะสม น้ำเสียงสอดคล้องกับอารมณ์ของเนื้อเรื่อง ซึ่งความสำคัญของการอ่านออกเสียงที่แตกต่างกันนั้นจะทำให้การตีความหมายแตกต่างกันไปด้วย

2. การอ่านในใจ การอ่านในใจเป็นการอ่านให้รู้เรื่องหรือเข้าใจในเรื่อง ไม่ต้องพะวงกับการอ่านออกเสียง ผู้ชำนาญจะอ่านได้เร็ว เข้าใจได้ถูกต้อง เก็บสาระของเรื่องได้ การอ่านในใจเป็นส่วนหนึ่งของการอ่านและพิจารณา

3. การอ่านและพิจารณา เป็นการอ่านที่ต้องใช้ความคิดไตร่ตรอง ตรวจสอบสิ่งที่อ่านอย่างถี่ถ้วน มีจุดประสงค์เพื่อจะประเมินคุณค่าของสิ่งที่อ่านว่าน่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด เรื่องที่อ่านมีคุณค่าด้วยใดบ้าง เช่น ในด้านความรู้ ความคิด ความบันเทิง หรือคติ ข้อคิดต่าง ๆ การพิจารณาเรื่องที่อ่านจะต้องผ่านความเข้าใจเรื่องราวก่อน ในการอ่านและการพิจารณานั้น ผู้อ่านต้องสามารถบอกได้ว่า หนังสือที่อ่านจัดอยู่ในประเภทใด เป็นงานเขียนประเภทบันเทิงคดีหรือสารคดี ใช้คำประพันธ์หรือรูปแบบในการเขียนอย่างไร หากแยกประเภทไม่ได้ การประเมินคุณค่าจะด้อยประสิทธิภาพไปด้วย เพราะเกณฑ์ที่ใช้ในการประเมินคุณค่านั้นย่อมมีข้อแตกต่างออกไปตามประเภทของงานเขียน

Miller (1977, p. 35) ได้แบ่งลักษณะการอ่านไว้ดังนี้

1. อ่านอย่างคร่าว ๆ อาจจะอ่านพอจับแนวคิด หัวเรื่อง สารบัญ และหัวข้อใหญ่ เลือกร้ออ่านเฉพาะหัวข้อหรือขั้นตอนที่ผู้อ่านสนใจจริง ๆ การอ่านคร่าว ๆ จะเป็นการช่วยในการสำรวจในการอ่านอย่างจริงจังขั้นต้น

2. อ่านเพื่อเก็บแนวคิด ใช้กันมากในการอ่านราชกิจต่าง ๆ ผู้อ่านจะต้องมีความสามารถในการอ่านให้เร็ว และจับจุดหรือแนวคิดหลักให้ได้ สายตาจะต้องเคลื่อนไหว

อย่างรวดเร็ว สายตาสามารถครอบคลุมหนังสือได้อย่างกว้าง ๆ ข้อความประโยคไหนที่ไม่สำคัญผ่านไปโดยสิ้นเชิง

- 3. อ่านแบบตรวจ คือการอ่านแบบที่ 1 และ 2 รวมกันคือ อ่านข้ามตอนที่ไม่ต้องการรู้ และในตอนที่ต้องการรู้ ต้องการทราบก็อ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วน
 - 4. อ่านแบบศึกษาค้นคว้า อ่านอย่างละเอียดถี่ถ้วน ตั้งแต่หน้าแรกจนถึงหน้าสุดท้าย ซึ่งจะใช้วิธีการอ่านแบบที่ 1 ก่อน แล้วก็เริ่มต้นอ่านต่อไปอย่างละเอียดถี่ถ้วน อีกครั้งหนึ่ง ซึ่งอ่านเพื่อที่จะให้รู้อย่างลึกซึ้งทุกขั้นตอน ที่ผู้เขียนได้เขียนชี้แจงแนะนำไว้
 - 5. อ่านอย่างมีวิจารณ์ญาณ คือการอ่านโดยสอดแทรกการวิพากษ์และวิจารณ์ไปด้วย การอ่านวิธีนี้ ผู้อ่านต้องมีความรู้พื้นฐานอย่างมาก เช่น อ่านตัวอย่างโฆษณา เราต้องพิจารณาว่าคำโฆษณานั้น ๆ ถูกต้องเป็นจริงมากน้อยเพียงไร นั่นหมายความว่า ผู้อ่านจะต้องมีความรู้ในสิ่งนั้น ๆ มาก่อน ไม่น่ามากก็น้อย ซึ่งการอ่านแบบนี้ต้องอ่านอย่างระมัดระวัง ทำใจให้เป็นกลางไม่ลำเอียงต่อผู้เขียน อารมณ์ในการอ่านควรปกติ ไม่อยู่ในอารมณ์เกลียดหรืออารมณ์อื่นสอดแทรก พยายามถามตนเองเสมอว่าผู้เขียนต้องการให้ท่านรู้อะไร เข้าใจอะไร
 - 6. อ่านเชิงวิเคราะห์ การอ่านประเภทนี้หนังสือที่อ่านควรเป็นสาขาเกี่ยวกับคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ ซึ่งผู้อ่านจะต้องรู้สัญลักษณ์และความหมายของสัญลักษณ์ทุกตัว ซึ่งบางตอนอาจจะต้องอ่านช้า บางตอนอ่านเร็ว หรือบางตอนอาจจะต้องกลับมาอ่านย้อน ไปย้อนมาถึง 2-3 ครั้งก็ได้
 - 7. อ่านอย่างเป็นระบบ คือการอ่านเรื่องเดียวกันจากหลาย ๆ เล่ม แล้วมาสรุปจัดไว้ อย่างมีระเบียบ เช่น จัดสรุปเรื่องเดียวกันไว้ในบัตรหรือในห้องสมุด ความรู้ที่ได้รับจากการอ่านเรื่องนั้นจะทำให้เกิดความรู้กว้างขวางขึ้น
- กล่าวโดยสรุป ลักษณะของการอ่านมีหลายลักษณะ จัดกลุ่มใหญ่ได้ 2 ลักษณะ คือ การอ่านออกเสียงและการอ่านในใจ การอ่านลักษณะใดนั้นขึ้นอยู่กับจุดมุ่งหมายและชนิดของสิ่งที่อ่านเป็นหลัก

ความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านนับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการอ่าน เพราะถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจก็ถือว่าการอ่านนั้นไม่สมบูรณ์ การอ่านที่มีประสิทธิภาพไม่ว่าจะเป็นการอ่านประเภทใดก็ตาม ผู้อ่านจะต้องเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ดังนั้นการอ่านจึงมีจุดมุ่งหมายเพื่อให้เกิดความเข้าใจเป็นสำคัญ ซึ่งจุดประสงค์เบื้องต้นของการอ่านโดยทั่วไปก็เพื่อความเข้าใจในเรื่องที่อ่านแล้วเกิดความรู้ ความเพลิดเพลินในภายหลัง ตรงกันข้ามหากอ่านแล้วไม่เข้าใจ ก็จะก่อให้เกิดความเบื่อหน่าย สับสน ไม่สามารถหาข้อมูลที่ต้องการได้ จึงนับได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นหัวใจของการอ่าน เพราะถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านก็ถือว่าการอ่านที่ไม่สมบูรณ์ ดังนั้นการที่ผู้อ่านจะมีความเข้าใจในการอ่านได้ดี ซึ่งนักการศึกษาที่สนใจเกี่ยวกับการอ่านเพื่อความเข้าใจได้เสนอแนวคิดไว้ ดังนี้

สุวัฒน์ จันทร์ลอย (2527, หน้า 11) ได้สรุปความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นเรื่องที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับการศึกษาและประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของแต่ละบุคคล ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการอ่านอย่างยิ่ง ถ้าอ่านแล้วไม่เข้าใจเรื่องที่อ่านกล่าวได้ว่าการอ่านที่แท้จริงยังไม่เกิดขึ้นและยังทำให้เสียเวลาไปโดยเปล่าประโยชน์อีกด้วย

นิตยา พลดงนอก (2540, หน้า 10) สรุปความเข้าใจในการอ่านว่า เป็นกระบวนการในการรับรู้ หรือค้นหาความหมายจากสิ่งที่อ่าน เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างเนื้อหาและโครงสร้างของเรื่องกับความรู้เดิมของผู้อ่าน

Tinker and McCullough (1968, p. 34) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นจุดมุ่งหมายปลายทางของการอ่านทุกชนิด เพียงมีความเข้าใจที่แจ่มแจ้งแต่อย่างเดียวก็น่าเพียงพอแก่การรวบรวมความคิดในสิ่งที่เราอ่านได้ ฉะนั้นการสอนอ่านจึงควรรย้า ความสำคัญที่การส่งเสริมความเข้าใจในการอ่านให้มาก

อุมาวดี มะคำไก่อ (2541, หน้า 27) ได้สรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นความสามารถของผู้อ่านที่ใช้ความคิดตามข้อเขียนที่ผู้เขียนได้เขียนไว้ ผู้อ่านจะต้องเข้าใจภาษาของผู้เขียนและตีความหมายให้ตรงกับความตั้งใจของผู้เขียน

Goodman (1976, p. 77) กล่าวว่า การอ่านเป็นกระบวนการที่เน้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้อ่านกับตัวอักษร กล่าวคือ การอ่านเป็นกระบวนการที่ผู้อ่านต้องใช้ความคิด และอาศัยการคาดเดาความหมายด้วยการใช้ประสบการณ์เดิมเข้ามาช่วย เพื่อให้เข้าใจข้อความ

ที่อ่าน ซึ่งการพัฒนาการอ่านที่มุ่งสานความรู้เดิมและข้อมูลใหม่เข้าด้วยกัน คือ ความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งเป็นการอ่านที่ไม่มุ่งเฉพาะการอ่านข้อความหรือประโยค แต่เน้นการได้ความหมายที่ถูกต้องของบทอ่าน โดยเชื่อว่ามนุษย์มีกลไกที่ละเอียดอ่อนในการรับรู้ การเก็บรวบรวมข้อมูลสารสนเทศ การสร้างความรู้ การสรุปอ้างอิง การสร้างความคิดใหม่ และการจัดโครงสร้างความคิดเดิมขึ้นใหม่ โดยมนุษย์จะเก็บข้อมูล ประสบการณ์ และความทรงจำไว้เพื่อใช้ในการสร้างความรู้ใหม่ ๆ

สวิตลี ลีศิริวัฒนกุล (2545, หน้า 17) สรุปความเข้าใจในการอ่านว่า การอ่านเป็นทักษะที่ต้องอาศัยกระบวนการคิดควบคู่กับความเข้าใจ ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านถือว่าการอ่านที่ปราศจากความเข้าใจไม่เป็นการอ่านที่แท้จริง

Miller (1977, p. 68) กล่าวว่า ความเข้าใจเป็นเป้าหมาย และเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดของการอ่านทุกชนิด ถ้าผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านจึงจะสามารถรวบรวมความคิดจากสิ่งที่อ่านได้ เนื่องจากความเข้าใจเป็นกระบวนการทางสมองที่ซับซ้อน กล่าวคือ ต้องใช้การคิดในระดับต่าง ๆ ตลอดเวลาในขณะที่อ่าน

Carl (1995, p. 71) กล่าวอย่างสอดคล้องกันว่า ความเข้าใจเป็นสิ่งที่สามารถแสดงออกทางพฤติกรรมได้ 3 ทาง คือ

1. การแปลความ หมายถึง การแปลเรื่องราวหรือข้อความเดิมออกมาเป็นคำใหม่ ภาษาใหม่หรือแบบใหม่
2. การตีความ หมายถึง การเก็บความเดิมมาบันทึกใหม่ เรียบเรียงใหม่ เป็นการมองเรื่องราวเดิมในแง่ใหม่ ค้นหา เปรียบเทียบ ตัดสินความทั้งความสำคัญและความสัมพันธ์ส่วนย่อย ๆ ในเรื่องราวนั้น แล้วย่อจนสรุปได้
3. การขยายความ หมายถึง การอนุมาน หรือขยายความคิดให้กว้างลึก และไกลกว่าข้อเท็จจริงที่ประจักษ์อยู่ในเรื่องนั้น ๆ

ฉะนั้นการแปลความจึงเป็นพื้นฐานที่ก่อให้เกิดความเข้าใจ เมื่อแปลความแล้วจึงสามารถตีความได้ และเมื่อตีความได้ก็จะขยายได้ถูกต้อง นั่นคือความเข้าใจในการอ่าน ซึ่งสรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นสิ่งสำคัญที่สุดของกระบวนการอ่าน ผู้อ่านต้องอาศัยความรู้ความสามารถทางภาษาที่มีอยู่ รวมทั้งประสบการณ์ และความคิดของผู้อ่านร่วมกัน ทำเพื่อความเข้าใจ และตีความบทอ่าน เข้าใจวัตถุประสงค์ และความคิดของผู้เขียนที่

ต้องการสื่อสารได้ถูกต้อง โดยการเข้าใจคำ กลุ่มคำ ประโยค อนุเจต ตลอดจนเรื่องราวทั้งหมดที่ได้อ่าน สามารถจับใจความสำคัญและรายละเอียดของเรื่องได้ เรียงลำดับความ และสรุปความได้จากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความหมายผ่านบทอ่าน สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ผู้อ่านมีความเข้าใจในการอ่านได้คือนั้น ครูต้องแสวงหาแนวทางที่ดีในการฝึกอ่าน และการสอนอ่านให้แก่นักเรียน

Harris and Smith (1986, p. 55) กล่าวว่า วิธีการฝึกให้ผู้เรียนเกิดความเข้าใจในเรื่องที่อ่าน ต้องให้ผู้เรียนรู้จักเชื่อมโยงความรู้ใหม่ไปสู่ความรู้เดิมที่มีอยู่ ตั้งจุดมุ่งหมายในการอ่านก่อนว่า ต้องการทราบอะไรจากการอ่าน ปล่อยให้ผู้เรียนมีเวลาอ่านเป็นของตนเองอย่างเหมาะสมในแต่ละครั้ง เปิดโอกาสให้มีการอภิปรายร่วมกันหลังการอ่าน และให้ทำกิจกรรมเพิ่มเติมหลังการอ่านทุกครั้ง

Cheek, Flippo, and Lindsey (1997, pp. 55-57) สรุปไว้ว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความเข้าใจในการอ่าน ได้แก่

1. ประสบการณ์ในการรับรู้ (cognitive experiences)
2. วัฒนธรรมสังคม (social cultural)
3. ประสบการณ์เดิม (experiential background)
4. ความรู้เดิม (prior knowledge)
5. ความสนใจต่อบทอ่าน (interest in materials)
6. วัตถุประสงค์การอ่าน (purpose for reading)
7. ประสบการณ์ด้านภาษา (linguistic experiences)
8. ระดับการอ่าน (reading rate)

สรุปว่า ความเข้าใจในการอ่านเป็นการที่ผู้อ่านได้รับความหมายจากสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความคิดออกมาเป็นตัวอักษรซึ่งในการอ่าน ผู้อ่านต้องอ่านด้วยความเข้าใจในข้อความระดับต่าง ๆ โดยอาศัยพื้นฐานความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้ของผู้อ่าน ตลอดจนกระทั่งสิ่งที่ผู้เขียนสื่อความหมายผ่านสื่อที่เป็นตัวอักษร และผ่านกระบวนการทางความคิด เพื่อให้ได้ความหมายในลักษณะของการแปลความ ตีความ จับใจ ความสำคัญ ขยายความ และสรุปความเรื่องที่ได้

ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ความเข้าใจในการอ่านก็คือหัวใจของการอ่าน เพราะหากผู้อ่านสามารถทำความเข้าใจ และตีความของข้อความที่อ่านได้ตรงกับความต้องการของผู้เขียนแล้วก็ถือได้ว่าการอ่านนั้นได้ประสบผลสำเร็จ

ระดับความเข้าใจในการอ่าน

ความเข้าใจในการอ่านของแต่ละบุคคลมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับระดับสติปัญญา ความรู้ด้านภาษา และประสบการณ์การเรียนการสอนของผู้อ่าน ดังนั้นผู้สอนจึงจำเป็นต้องมีความรู้เกี่ยวกับระดับความเข้าใจในการอ่าน เพื่อสามารถจัดการเรียนการสอนได้เหมาะสมกับผู้เรียน ซึ่งผู้เชี่ยวชาญด้านการอ่านได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ดังนี้

Smith and Barrett (1974, p. 21) ได้แบ่งความเข้าใจในการอ่านเป็น 4 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (literal comprehension) เป็นความเข้าใจพื้นฐานที่ผู้อ่านเข้าใจว่าผู้เขียนเขียนว่าอย่างไร
2. ระดับความเข้าใจของเขตที่เกี่ยวข้องกับเรื่อง สามารถโยงกับเหตุการณ์อื่น ๆ ได้ (inference)
3. ระดับความเข้าใจที่ประเมินผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ (evaluation)
4. ระดับความเข้าใจที่ทำให้เกิดทัศนคติเปลี่ยนแปลงความเชื่อ ความรู้สึกนึกคิดได้ (appreciation)

Tricia (1989, p. 64) แสดงความเห็นว่าการเข้าใจในการอ่านไม่ได้จำกัดอยู่เพียงการตอบคำถามให้ถูกต้องเท่านั้น แต่หมายถึงความเข้าใจที่มีอยู่ 2 ระดับ คือ

1. ระดับต่ำ ความเข้าใจในระดับนี้จะเกิดขึ้นเมื่อผู้อ่านพอใจกับสิ่งที่ตนอ่าน เข้าใจความหมายและมีมโนทัศน์อย่างถูกต้องตามหลักไวยากรณ์
2. ระดับสูง นักเรียนจะต้องจับใจความสำคัญให้ได้ เข้าใจถึงแก่นของแนวคิดที่แฝงอยู่และสามารถเปรียบเทียบแนวคิดเหล่านี้กับสิ่งที่เขาเคยรู้มาแล้ว เพื่อที่จะรับเอาระสาระสำคัญและแนวคิดใหม่นำมาผสมผสานเป็นมโนคติทั้งใหม่และเก่าเข้าด้วยกัน

ความเข้าใจในการอ่าน เป็นคำที่มีความหมายครอบคลุมหลักใหญ่ ๆ ไม่ต่ำกว่า 5 ประการ จากหลัก 10 ประการ ซึ่งควรจะได้รับทดสอบโดยเรียงลำดับความสามารถ ดังนี้

1. เข้าใจความหมายศัพท์ที่เป็นกุญแจสำคัญ วลี ประโยค
2. แยกแยะข้อเท็จจริงและทำตามคำสั่งได้อย่างมีระบบ
3. จับใจความสำคัญที่สุดได้ และจำแนกกระหว่างใจความสำคัญและรายละเอียดได้
4. เข้าใจและเรียงลำดับข้อความได้
5. สรุปเรื่องราวและให้ข้อคิดเห็นได้
6. ทำนายผลได้ใกล้เคียง
7. เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล
8. จำแนกข้อเท็จจริงได้จากความคิดเห็น จากการพิสูจน์สมมติฐาน
9. แก้ปัญหาด้านการตีความได้โดยเฉพาะอย่างยิ่งคำที่มีความหมายกำกวม
10. อ่านอย่างมีวิจารณญาณและมีความซาบซึ้ง

Burmeister (1974, p. 39) ได้แบ่งความเข้าใจในการอ่านโดยอาศัยพื้นฐานจากแซนเดอร์ (Sanders) ซึ่งดัดแปลงมาจากลำดับขั้นการเรียนรู้ของบลูม (Bloom) โดยแบ่งความเข้าใจในการออกเสียงเป็น 7 ระดับ คือ

1. ระดับความจำ (memory) เป็นการจำในสิ่งที่ผู้เขียนเขียนไว้ ได้แก่ การจำเกี่ยวกับข้อเท็จจริง วัน เดือน ปี คำจำกัดความ ใจความสำคัญของเรื่อง ลำดับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ระดับการแปลความหมายของ (translation) เป็นการนำข้อความหรือสิ่งที่รู้ไปแปลเป็นรูปอื่น ๆ เช่น แปลจากภาษาหนึ่งไปเป็นอีกภาษาหนึ่ง การถอดความ การนำใจความไปแปลเป็นแผนภูมิได้
3. ระดับการตีความ (interpretation) คือ ความเข้าใจหรือมองเห็นความสัมพันธ์ของสิ่งต่าง ๆ ที่ผู้เขียนมิได้ระบุไว้โดยตรง เช่น การเข้าใจสาเหตุของเรื่องที่อ่าน แม้ว่าจะได้อ่านเฉพาะผลของเรื่อง คาดการณ์ได้ล่วงหน้าว่าจะเกิดอะไรขึ้นต่อไป การจับใจความสำคัญของเรื่องได้โดยที่ผู้เขียนมิได้บ่งบอกไว้อย่างชัดเจน การเข้าถึงจิตใจและความรู้สึกของตัวละครในเรื่อง สามารถโยงบุคคลในเรื่องว่าเป็นจริงหรือสมมติขึ้น สามารถจะมองเห็น รู้จัก ได้กลิ่น ได้ยิน และรู้รสจากจินตนาการ

4. ระดับการประยุกต์ใช้ (application) คือ ความสามารถในการเข้าใจ หลักการ และสามารถนำหลักการนั้น ๆ ไปประยุกต์ใช้จนประสบความสำเร็จ คือ สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงในชีวิต ซึ่งเป็นความสามารถในระดับค่อนข้างสูงของการเรียนรู้

5. ระดับการวิเคราะห์ (analysis) คือ ความสามารถในการอ่านที่แยกแยะ ส่วนประกอบย่อย ๆ เข้าด้วยกันเป็นส่วนใหญ่ได้ เช่น การวิเคราะห์การโฆษณาชวนเชื่อ ว่าผู้เขียนโฆษณา คือใคร ทำงานให้ใคร มีจุดประสงค์อะไรหรือแยกแยะวิเคราะห์ คำประพันธ์ต่าง ๆ เช่น โดยการสังเกต สัมผัส และจังหวะอารมณ์และความรู้สึก เป็นต้น

6. ระดับการสังเคราะห์ (synthesis) คือ ความสามารถนำความคิดเห็นที่ได้จาก ที่ต่าง ๆ ในสิ่งที่อ่านมาผสมผสานกันและจัดเรียบเรียงใหม่

7. ระดับการประเมินผล (evaluation) คือ ความสามารถในการวางเกณฑ์ และตัดสิน สิ่งที่อ่าน โดยอาศัยเกณฑ์ที่ตั้งไว้เป็นหลักฐาน

Dallman (1978, p. 89) ได้แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 3 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจในข้อเท็จจริง (factual comprehension) หมายถึง ความเข้าใจ ในเรื่องที่กล่าวไว้ตรง ๆ ในเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วยลักษณะย่อยดังนี้ คือ

- 1.1 การรู้ความหมายของคำ
- 1.2 การจับใจความสำคัญ
- 1.3 การเลือกรายละเอียดที่สำคัญ
- 1.4 การดำเนินการตามคำสั่ง
- 1.5 การเรียงลำดับเหตุการณ์
- 1.6 การหาความเป็นจริงจากเรื่องที่อ่าน

2. ระดับความเข้าใจระดับตีความ (interpretation comprehension) หมายถึง ความสามารถในการเข้าใจในสิ่งที่ไม่ได้กล่าวไว้ตรง ๆ ในเนื้อเรื่อง แต่จะใช้ความสามารถ ในการสรุปอ้างอิงและลงความเห็น ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้

- 2.1 การสรุปและรวบรวมเรื่องที่อ่าน
- 2.2 การรู้ความหมายโดยทั่วไปของเรื่องที่อ่าน
- 2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า
- 2.4 การเข้าใจสำนวนภาษา

2.5 การเปรียบเทียบ

2.6 การชี้อุปนิสัยของบุคคลในเรื่อง

• 3. ระดับความเข้าใจระดับประเมินค่า (evaluation level) หมายถึง การประเมินค่าสิ่งที่อ่าน โดยใช้ข้อมูลหรือองค์ประกอบจากการอ่านมาพิจารณาโดยใช้เหตุผล และใช้ความรู้ และประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวในการตั้งเกณฑ์ตัดสิน ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้ คือ

3.1 การแยกความจริงกับความคิดเห็น

3.2 การพิจารณาเหตุผลที่ทำให้ชวนเชื่อ

3.3 การพิจารณาความเหมาะสม คุณค่าและการยอมรับเรื่องที่อ่าน

3.4 การชี้การชี้วัตถุประสงค์ของผู้เขียน

นอกจากนี้ มณีรัตน์ สุกโชติรัตน์ (2537, หน้า 26) ยังกล่าวถึงระดับการอ่านเพื่อความเข้าใจที่พิจารณาจากความสามารถในการอ่านเพื่อความเข้าใจไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. ความเข้าใจระดับตัวอักษร (literal comprehension) หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ผู้อ่านใช้ระดับความสามารถในการทำความเข้าใจกับเนื้อหาสาระ และความคิดที่ผู้เขียนเขียนออกมาโดยตรง

2. ความเข้าใจระดับตีความ (interpretative comprehension) หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ผู้อ่านจับความสัมพันธ์และแสวงหาความหมายที่ซ่อนเร้นอยู่โดยที่ผู้เขียนไม่ได้กล่าวออกมาโดยตรง สามารถเปรียบเทียบข้อเท็จจริงต่าง ๆ ในเรื่องที่เกี่ยวข้อง ประสบการณ์ส่วนบุคคลได้ สามารถเข้าใจลำดับเหตุการณ์ต่าง ๆ มองเห็นความสัมพันธ์ระหว่างเหตุและผล และสามารถตีความข้อความทั่ว ๆ ไปได้ การอ่านประเภทนี้ผู้อ่านต้องมีพื้นฐานความรู้ความสามารถทางการอ่านตามตัวอักษร เพื่อที่จะใช้ความสามารถในการตีความ การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ในสิ่งที่อ่านได้

3. ความเข้าใจในระดับการใช้วิจารณญาณ (critical comprehension) หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ผู้อ่านต้องพิจารณาตัดสิน ประเด็นในการอ่านที่ผู้อ่านต้องพิจารณาตัดสิน ประเมินค่า สิ่งที่ผู้เขียนเขียนว่าเป็นการแสดงข้อเท็จจริง (fact) เป็นความคิดเห็น (opinion) เป็นการกล่าวจริงหรือเท็จ ถูกหรือผิดอย่างไร ฯลฯ

4. ความเข้าใจระดับการนำไปใช้ (application comprehension) หมายถึง ความสามารถในการอ่านที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปใช้กับสถานการณ์ใหม่ที่มีลักษณะใกล้เคียงกันได้

Harris and Sipay (1990, p. 102) ได้แบ่งความเข้าใจในการอ่านไว้ 4 ระดับ คือ

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (literal comprehension) เป็นความเข้าใจระดับต้นที่ผู้อ่านเข้าใจตามตัวอักษรว่าผู้เขียนเขียนอย่างไร เป็นเรื่องของกรบันทึก รายละเอียด (detail) ใจความสำคัญ (main ideas) ลำดับเรื่อง (sequences) การเปรียบเทียบ (comparison) เหตุและผล (cause-effect) และความเข้าใจคุณลักษณะของตัวละครหรือเนื้อเรื่อง (character traits)

2. ระดับความเข้าใจขอบข่ายที่เกี่ยวข้องกับเนื้อเรื่อง (transference) สามารถโยงเหตุการณ์ในเรื่องเข้ากับสถานการณ์อื่นได้

3. ระดับความเข้าใจที่ประเมินผลจากเรื่องที่อ่านได้ (evaluation) สามารถเข้าใจเนื้อเรื่องแล้วประเมินผลเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านได้ว่า ผู้เขียนมีเป้าหมายอย่างไร อารมณ์ของเรื่องเป็นอย่างไร เจตคติของผู้เขียนเป็นอย่างไร เป็นต้น

4. ระดับความเข้าใจที่ทำให้เกิดทัศนคติ (attitude) เกิดความซาบซึ้งเปลี่ยนแปลงความเชื่อและความรู้สึกนึกคิดได้

Lapp and Flood (1986, p. 136) แบ่งระดับความเข้าใจในการอ่านไว้ 4 ระดับ ดังนี้

1. ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร (textually explicit comprehension) ประกอบด้วยความสามารถในการตอบคำถามที่ผู้อ่านสามารถค้นพบรายละเอียดได้จากเรื่องที่อ่าน ประกอบด้วยลักษณะดังต่อไปนี้

- 1.1 การบอกระบุสาระสำคัญ
- 1.2 การแยกรายละเอียดสำคัญและรายละเอียดปลีกย่อย
- 1.3 การเรียงลำดับเหตุการณ์
- 1.4 การปฏิบัติตามคำสั่ง

2. ระดับตีความ (textually implicit comprehension) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องเสาะแสวงหาความรู้ ความหมายที่ไม่ได้ปรากฏอยู่ในข้อความโดยตรง ผู้อ่านต้องใช้

ความสามารถในการตีความ หาข้อสรุป ขยายความและทำนายสิ่งที่จะตามมา ประกอบด้วย ลักษณะย่อยดังนี้คือ

- 2.1-การอ้างอิงจากเรื่องที่อ่าน
- 2.2 การสรุปเรื่องที่อ่าน
- 2.3 การคาดคะเนเหตุการณ์ล่วงหน้า
- 2.4 รับรู้อารมณ์และความรู้สึกนึกคิดของผู้เขียน
- 2.5 เข้าใจความสัมพันธ์ของเหตุและผลเปรียบเทียบได้
- 2.6 บอกความหมายโดยนัยของเรื่องที่อ่าน

3. ระดับวิจารณ์หรือประเมิน (critical reading) คือการอ่านที่ผู้อ่านต้องใช้ความสามารถในการพิจารณาตัดสินเพื่อประเมินค่าสิ่งที่ผู้เขียนเขียน โดยใช้ความรู้ และประสบการณ์เดิมเกี่ยวกับเรื่องที่อ่านประกอบการตัดสินใจ ประกอบด้วยลักษณะย่อย ดังนี้

- 3.1 การจำแนกระหว่างความจริงกับความเชื่อ หรือระหว่างความจริงกับความเพื่อฝัน
- 3.2 การประเมินความถูกต้องเหมาะสมและคุณค่าของสิ่งที่อ่าน
- 3.3 ความเข้าใจสำนวนภาษา
- 3.4 การพิจารณาการโฆษณาชวนเชื่อต่าง ๆ
- 3.5 รับรู้อคติของผู้เขียน

4. ระดับการอ่านอย่างสร้างสรรค์ (creative reading) คือ การอ่านที่ผู้อ่านสามารถนำสิ่งที่เรียนรู้จากการอ่านไปประยุกต์ใช้กับสถานการณ์คล้ายคลึงกัน หรือสถานการณ์อื่นในชีวิตประจำวันได้

จากคำกล่าวข้างต้น พบว่า ระดับความเข้าใจในการอ่านมีหลายระดับ ได้แก่ ระดับความเข้าใจตามตัวอักษร ความเข้าใจระดับตีความ ความเข้าใจระดับวิจารณ์หรือประเมิน และความเข้าใจระดับสร้างสรรค์

ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน (2525, หน้า 27) กล่าวว่า กระบวนการอ่านตามแนวคิดของจิตวิทยามีความสัมพันธ์กัน ผลที่ได้รับจากการกระทำ จะออกมาในรูปของการได้อ่าน และแปลความหมายทางสมอง ซึ่งจะแบ่งขั้นตอนของผลที่ได้รับจากการกระทำ ได้แก่ การมองเห็น การรับรู้ ความคิดรวบยอด และสร้างความสัมพันธ์ในระดับสูง ซึ่งเป็นการจำและนำออกมาใช้อย่างมีระบบ

Lapp and Flood (1986, p. 138) ได้เสนอทฤษฎีการจัดลำดับข้อความ และวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความซึ่งเป็นทฤษฎีที่มีผลต่อการอ่านไว้ ดังนี้

1. ทฤษฎีเน้นการจัดลำดับข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าการอ่านเป็นกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับหลักจิตวิทยา 2 ประการ คือ การรับและการรู้ข่าวสาร โดยเมื่อรับข่าวสารแล้วนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม ถ้าเป็นความรู้ใหม่ ไม่ตรงกับข้อมูลที่มีกับประสบการณ์เดิม ก็จะอ่านข้อความซ้ำ และถ้าข่าวสารที่ทำให้ความรู้สึกในทางลบ จะต้องใช้เวลาในการรับรู้มากกว่าข่าวสารที่ทำให้ความรู้สึกทางบวก จากนั้นสมองก็จะบันทึกความเข้าใจเกี่ยวกับรูปร่างของคำและความหมายไว้

2. ทฤษฎีการวิเคราะห์เชื่อมโยงข้อความ ทฤษฎีนี้เน้นว่าผู้อ่านมีวิธีการที่จะดึงข้อความที่มีความคล้ายกันมาเกี่ยวข้องกัน หรือจัดข้อความที่ไม่ต้องการออก ข้อความที่ได้รับการปรับปรุงแก้ไขแล้วจะมีความสัมพันธ์ทางบวก คือมีความเกี่ยวข้องกันในแต่ละประโยค

Smith and Barrett (1974, pp. 45-49) พบว่า การอ่านของมนุษย์จะถูกควบคุมโดยการส่งผ่านแรงขับทางซินแนปส์ในระบบประสาท (synap) ซึ่งเป็นส่วนปลายของประสาทในระบบประสาท การส่งผ่านในลักษณะดังกล่าวถูกขัดขวาง ถ้าหากร่างกายถูกกระทบกระเทือนโดยการขาดความสมดุลทางเคมีระหว่าง acetylcholine และ cholinesterase ทฤษฎีดังกล่าวมีความเกี่ยวข้องกับทฤษฎีของเฮบบ์ คือ Smith กล่าวว่า การอ่านที่ขาดประสิทธิภาพเป็นผลมาจากการทำงานที่บกพร่องที่ synap หรือเรียกว่า ทฤษฎีการอ่านที่บกพร่อง อันเนื่องมาจากการส่งผ่านที่ synap สารเคมีที่เรียกว่า acetylcholine และ cholinesterase จะทำหน้าที่ควบคุมการส่งผ่านแรงกระตุ้นที่เส้นประสาทจากนิวโรนหนึ่งไปยังอีกนิวโรนหนึ่ง การไหลของ acetylcholine จากนิวโรนหนึ่งไปยังอีกนิวโรนหนึ่งก่อให้เกิดการส่งผ่าน ซึ่งมีต่อเนื่องกัน

ไปจนกระทั่ง cholinesterase ตัดวงจร โดยการทำให้ acetylcholine กลายเป็นส่วนผสมของ cholinesterase ไป Smith ให้ข้อเสนอแนะว่าในการอ่านนั้นระยะเวลาของช่วงแห่งการจับภาพขึ้นอยู่กับความช้าและความเร็วของการตัดวงจร ถ้าการตัดวงจรเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ช่วงแห่งการจับภาพก็เร็วตามไปด้วย การเคลื่อนไหวของดวงตาในขณะที่อ่านนั้นเป็นกระบวนการ “จับ-เลื่อน-จับ” คือ ดวงตาจับภาพกลุ่มคำหยุดชั่วคราวแล้วเลื่อนไปจับภาพกลุ่มคำใหม่ที่อยู่ถัดไป กระบวนการดังกล่าวขึ้นอยู่กับ การปล่อยสาร acetylcholine จากแอกซอนและการยับยั้งสารดังกล่าวโดย cholinesterase สาร acetylcholine จะผ่าน synap ไปเป็นส่วนหนึ่งของ cholinesterase ซึ่งจะก่อให้เกิดการขาดความตั้งใจ และการหยุดอ่านในที่สุด

Leu and Kinzer (1995, p. 63) ได้สรุปแนวคิดในการอ่านไว้ 3 แนวคิดคือ

1. แนวคิดที่เน้นความสำคัญที่ผู้อ่าน
2. แนวคิดที่เน้นความสำคัญของเนื้อหาที่อ่าน
3. แนวคิดที่เน้นปฏิสัมพันธ์ของทุกองค์ประกอบ

พื้นฐานของแนวคิดที่เน้นความสำคัญที่ผู้อ่าน คือ เชื่อว่าบุคคลจะสามารถอ่านได้ โดยใช้ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีอยู่ในการเดาสิ่งทีอ่าน ดังนั้นสิ่งสำคัญที่ผู้อ่านควรมี คือ ความรู้เกี่ยวกับการรู้คิด (metacognitive knowledge) ความสามารถในการสนทนา อภิปราย ซักถามความรู้เกี่ยวกับเรื่องความสัมพันธ์ของประโยคและความรู้เกี่ยวกับคำศัพท์

Leedy (1956, p. 98) กล่าวว่า การอ่านมีหลักสำคัญ 3 ประการ คือ

1. การเสริมแรง (reinforcement) ช่วยในการวางเงื่อนไขให้การเรียนการสอนมีความมั่นคง ในการสอนอ่านที่มีการฝึกอย่างเดี๋ยวจาไม่เพียงพอที่จะให้นักเรียนอ่านและเข้าใจได้ ต้องอาศัยการเสริมแรงเข้าช่วย ซึ่งครูต้องคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วย

2. การหยั่งรู้ (insight) เป็นการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทันทีของเด็ก แต่เกิดจากการลองผิดลองถูกมาหลายครั้ง

3. ทฤษฎีพัฒนาการของ Piaget กล่าวว่า ความรู้และประสบการณ์ที่ได้รับการสั่งสมมาในอดีตจะนำมาประสานกับความรู้ใหม่ เป็นประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความคิดต่าง ๆ ไปใช้ในการตอบสนองต่อสิ่งเร้าของเด็กที่พบในครั้งต่อไป

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาจน์ (2525, หน้า 16) เน้นความสำคัญของข้อความต่าง ๆ ซึ่งมีความหมายแตกต่างกันไปตามสถานการณ์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้อง ซึ่งจะช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจเรื่องราวที่อ่านดีขึ้นและทำให้สถานการณ์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องนั้น ๆ ด้วย

ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ (2548, หน้า 16) ได้สรุปเกี่ยวกับจิตวิทยาการอ่านได้ว่าการอ่านที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการ 2 กระบวนการ คือกระบวนการกลไกซึ่งเป็นกระบวนการที่ตามองเห็นตัวอักษรแล้วส่งภาพตัวอักษรไปยังสมอง กับกระบวนการเรียนรู้ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อสมองตีความ แปลความตัวอักษรที่มองเห็น

สรุปได้ว่า การอ่านเป็นกระบวนการทางสมองที่สัมพันธ์กับการเรียนรู้ผ่านตา และเกิดความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่อ่าน โดยผู้อ่านจะตีความตามสถานการณ์และวัฒนธรรมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่อ่าน การอ่านเมื่อรับข่าวสารแล้วนำไปเปรียบเทียบกับประสบการณ์เดิม ถ้าเป็นความรู้ใหม่ ไม่ตรงกับข้อมูลที่มีกับประสบการณ์เดิม ก็จะอ่านข้อความซ้ำ และถ้าข่าวสารที่ให้ความรู้ลึกในทางลบ จะต้องใช้เวลาในการรับรู้มากกว่าข่าวสารที่ให้ความรู้ลึกทางบวก พื้นฐานของแนวคิดที่เน้นความสำคัญที่ผู้อ่าน คือ เชื่อว่าบุคคลจะสามารถอ่านได้โดยใช้ความรู้พื้นฐานเดิมที่มีอยู่ในการเดาสิ่งทีอ่าน

ปัญหาในการอ่าน

ปัจจุบันการใช้ภาษาไทยของคนในชาติจึงผิดเพี้ยนกันมากขึ้นทุกทีซึ่งเป็นปัญหาที่น่าวิตก และจำเป็นต้องเร่งรีบช่วยกันแก้ไขก่อนที่จะสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่บรรพบุรุษได้สร้างสรรค์และสั่งสมสืบทอดเรื่อยมาจนถึงทุกวันนี้ ปัญหานักเรียนบางพื้นที่ที่ยังอ่านภาษาไทยไม่ได้มาตรฐานของหลักสูตรเพราะจากการสำรวจนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) จำนวน 637,004 คน พบว่ามีนักเรียนที่มีปัญหาอ่านไม่ออก เขียนไม่ได้ถึง 79,358 คน (ฟาฏินา วงศ์เลขะ, 2550, หน้า 22) ซึ่งปัญหาการอ่านเป็นปัญหาที่สำคัญจึงได้มีนักการศึกษาให้คำนิยามเกี่ยวกับปัญหาการอ่านไว้ดังนี้

สุนันทา มั่นเศรษฐวิทย์ (2537, หน้า 132) กล่าวถึงปัญหาในการอ่านภาษาไทยว่าในการอ่านออกเสียง ครูมักพบปัญหาการอ่านของนักเรียนทั้งในระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา สรุปดังนี้

1. อ่านออกเสียงคำควบกล้ำไม่ชัดเจน
 2. อ่านออกเสียงคำไม่ถูกต้องและมักอ่านผิดบ่อย ๆ
 - 3. เว้นวรรคตอนไม่ถูกต้อง
 4. อ่านออกเสียงโดยไม่ใส่ใจความรู้สึก และมักจะอ่านเหมือนเด็กเล็กที่เพิ่งหัดอ่านหนังสือ
 5. อ่านออกเสียงติดตะกุกตะกัก
 6. ใช้น้ำเสียงในการอ่านราบเรียบไม่มีอารมณ์ความรู้สึกในการอ่าน
 7. อ่านออกเสียงแล้วจับใจความไม่ได้ เพราะกังวลอยู่กับเสียงที่เปล่งออก
- นอกจากนี้ สุรนันทน์ มั่นเศรษฐวิทย์ (2537, หน้า 133) ยังกล่าวถึงพฤติกรรมของนักเรียนที่มีปัญหาในการอ่านจับใจความว่ามีลักษณะดังนี้
1. ถ้าครูให้อ่านตามลำพังมักจะหันความสนใจไปทางอื่น
 2. ชอบเล่นในเวลาเรียน
 3. ไม่มีความมั่นใจ ตอบคำถามของครูไม่ได้ แม้จะเป็นคำถามง่าย ๆ
 4. สะกดในขณะที่อ่าน ทำให้ไม่สามารถจับใจความได้เพราะมัวมุ่งการสะกดคำ
 5. อ่านตะกุกตะกัก ไม่รู้จักแบ่งวรรคตอน
 6. ใช้เวลาในการอ่านออกเสียงและการอ่านในใจเท่ากัน เมื่ออ่านข้อความที่มีความยาวเท่ากัน โดยหลักความจริงแล้วการอ่านในใจควรใช้เวลาน้อยกว่าการอ่านออกเสียง
 7. อ่านข้ามบางคำขณะอ่านออกเสียง
 8. ถ้าปิดหนังสือจะสะกดคำไม่ได้
 9. ไม่มีความรับผิดชอบต่องานที่ได้รับมอบหมาย
 10. พบคำยากแล้วอ่านเรื่องไม่เข้าใจ
 11. จับใจความได้เมื่ออ่านในใจ แต่อ่านออกเสียงจะจับใจความไม่ได้
 12. อ่านตามลำพังคนเดียวจะไม่เข้าใจ ต้องอ่านกับเพื่อน ๆ จึงจะรู้เรื่อง
 13. อ่านเรื่องจนจบแล้วตอบคำถามไม่ได้
 14. จำเหตุการณ์สำคัญของเรื่องไม่ได้
 15. อ่านจบแล้วย่อเรื่องไม่ได้
 16. จำเรื่องได้เมื่อฟังการอภิปรายของเพื่อน ถ้าอ่านคนเดียวจะสับสน

17. ไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

ปานวี ษยบุทธิวิชัย (2548, หน้า 24) กล่าวว่า ปัญหาการอ่าน คิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีสาเหตุมาจาก 2 เรื่องหลัก ได้แก่

1. สารการเรียนรู้ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร มากเกินไปไม่สัมพันธ์กับเวลา สำหรับการจัดกิจกรรมเพื่อฝึกทักษะการอ่าน คิด และวิเคราะห์ เนื้อหาที่กำหนดไว้มากเกินความจำเป็น ทำให้ครูซึ่งถูกกำหนดให้ทำหน้าที่ในการจัดการให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ด้วยตนเอง เปลี่ยนสถานะของตนเอง เป็นผู้บอกความรู้แบบเบ็ดเสร็จเหมือนบะห์สำเร็จรูปให้แก่ผู้เรียน โดยผู้เรียนมีโอกาสน้อยมากที่จะได้ฝึกทักษะการอ่าน การคิด และการวิเคราะห์ ทั้งนี้เพราะเนื้อหาที่กำหนดไว้อย่างมากล้นเกินพอ เพียงแต่ครูบอกเล่าความรู้ให้ครบตามที่หลักสูตรกำหนด เวลาของครูก็ไม่พอที่จะบอกเล่าความรู้ต่าง ๆ ได้ครบถ้วน ครูจึงไม่เหลือเวลาสำหรับให้ผู้เรียนได้ทำกิจกรรม เพื่อฝึกทักษะการอ่าน การคิดและการวิเคราะห์ อย่างที่ควรจะเป็น

2. กระบวนการการเรียนรู้ที่ขาดการฝึกทักษะ เนื้อหาสารการเรียนรู้ที่กำหนดไว้มากเกินความจำเป็น ส่งผลกระทบอย่างสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ของผู้เรียน ที่กลายเป็นผู้ฟังมากกว่าการเป็นผู้ฝึกปฏิบัติ

สรุปได้ว่า ปัญหาในการอ่านภาษาไทยนั้นมีหลายประการ ทั้งการอ่านออกเสียง และการอ่านในใจ รวมถึงปัญหาการอ่าน คิด และวิเคราะห์ ซึ่งเมื่อนักเรียนมีปัญหาในการอ่านภาษาไทยแล้ว นักเรียนอาจมีพฤติกรรมที่ส่งผลต่อการเรียนและการดำรงชีวิตด้วย ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยสนใจปัญหาการอ่านของนักเรียนในด้าน อ่านไม่ออก อ่านช้า อ่านไม่เข้าใจ อ่านออกเสียงคำควบกล้ำไม่ชัดเจน อ่านออกเสียงคำไม่ถูกต้อง อ่านเว้นวรรคตอน ไม่ถูกต้อง อ่านออกเสียงติดตะกุกตะกัก อ่านออกเสียงแล้วจับใจความไม่ได้ อ่านข้ามบางคำ ขณะอ่านออกเสียง อ่านเรื่องจนจบแล้วตอบคำถามไม่ได้ จำเหตุการณ์สำคัญของเรื่องไม่ได้ และไม่สามารถแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องที่อ่าน

การวิเคราะห์ปัจจัย

การวิเคราะห์ปัจจัย เป็นเทคนิคการวิเคราะห์ตัวแปรพหุนาม (multivariate statistical technique) ที่มีหลักการเชิงวิชาการ มีวิธีวิธีการวิเคราะห์ซับซ้อนเป็นวิธีการที่มีอำนาจสูงสุด และเป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการวิจัยทางสังคมศาสตร์ และพฤติกรรมศาสตร์จนได้รับการยกย่องว่าเป็นราชินีของวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติทั้งปวง คือ การวิเคราะห์ปัจจัย (Kerlinger, 1973, p. 106)

วัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ปัจจัย

การวิเคราะห์ปัจจัย มีวัตถุประสงค์สำคัญ 2 ประการ คือ (กัลยา วานิชย์บัญชา, 2544, หน้า 249)

1. เพื่อลดจำนวนตัวแปรหลายตัวให้เหลือปัจจัย เป็นการใช่วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อสำรวจและระบุตัวประกอบร่วมที่สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปร ผลจากการวิเคราะห์ตัวประกอบช่วยให้นักวิจัยลดจำนวนตัวแปรลง และได้ตัวประกอบซึ่งทำให้เข้าใจลักษณะของข้อมูลได้ง่ายและสะดวกในการแปลความหมาย รวมทั้งได้ทราบแบบแผน (pattern) และ โครงสร้าง (structure) ความสัมพันธ์ของข้อมูลด้วย
2. เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้อง เป็นการใช่วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อทดสอบสมมติฐานเกี่ยวกับแผนและ โครงสร้างความสัมพันธ์ของข้อมูล กรณีนี้นักวิจัยต้องมีสมมติฐานอยู่ก่อนแล้ว และการใช่วิธีการวิเคราะห์ปัจจัยเพื่อตรวจสอบว่าข้อมูลเชิงประจักษ์ มีความสอดคล้องกลมกลืนกับสมมติฐานเพียงใดจากวัตถุประสงค์ของการวิเคราะห์ปัจจัยดังกล่าว นำไปสู่เป้าหมายของการวิเคราะห์ปัจจัยในฐานะที่เป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการวิจัย เช่น ใช้การวิเคราะห์ปัจจัยเป็นเครื่องมือวัด (measurement) อย่างหนึ่ง ในการวัดปัจจัยซึ่งเป็นตัวแปรแฝง โดยการนำผลการวิเคราะห์ปัจจัยมาสร้างตัวแปรแฝงและนำตัวแปรนี้ไปใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ขั้นตอนการวิเคราะห์ปัจจัย

ขั้นตอนการดำเนินการวิเคราะห์ปัจจัยและวิธีการแต่ละขั้นตอน ดังนี้ (กัลยา วาณิชย์บัญชา, 2544, หน้า 253-257)

1. การสร้างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ในการวิเคราะห์ปัจจัย ขั้นแรกตัวแปรทุกตัว จะถูกคำนวณเมทริกซ์สหสัมพันธ์ เมทริกซ์สัมพันธ์จะให้ภาพว่าตัวแปรต่าง ๆ มีความสัมพันธ์กันหรือไม่ ควรจะมีค่าสหสัมพันธ์กันแตกต่างจากศูนย์ ถ้าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันแสดงว่าไม่มีตัวประกอบร่วม และไม่มีประโยชน์ที่จะนำเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้น ไปวิเคราะห์ปัจจัยในโปรแกรม SPSS จึงจัดให้มีการทดสอบสมมติฐานว่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์นั้นเป็น เมทริกซ์เอกลักษณ์ (identity matrix) หรือไม่โดยใช้ Bartlett's test of sphericity ซึ่งเป็นการทดสอบค่าโคสแควร์ของดีเทอมิแนนท์ (determinant) ของเมทริกซ์สหสัมพันธ์ นอกจากนี้โปรแกรม SPSS ยังมีการทดสอบโดยการคำนวณค่าสถิติ เรียกว่า คำนีไกเซอร์-ไมเยอร์-ออลคิน (Kaiser-Meyer-Olkin measure of sampling adequacy) ซึ่งเป็นดัชนีบอกความแตกต่างระหว่างเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร สังเกตได้ กับเมทริกซ์สหสัมพันธ์แอนติอิมเมจ หรือปฏิภาพ (anti-image correlation matrix) ซึ่งเป็นดัชนีบอกความแตกต่างระหว่างตัวแปรแต่ละคู่เมื่อจัดความแปรปรวนของตัวแปรอื่น ๆ ออกไปแล้ว ค่าดัชนีไกเซอร์ ไมเยอร์ ออลคิน ควรเข้าใกล้ 1 ถ้ามีค่าน้อย แสดงค่าความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรมีน้อย และไม่เหมาะสมที่จะวิเคราะห์ตัวประกอบ ซึ่งถ้าค่า KMO ต่ำกว่า .05 ไม่ควรใช้วิธีวิเคราะห์ปัจจัยกับข้อมูล

2. การสกัดปัจจัย (factor extraction) เป้าหมายของการสกัดปัจจัย คือ การแยกปัจจัยร่วมให้มีจำนวนตัวประกอบน้อยที่สุด ที่สามารถนำค่าน้ำหนักตัวประกอบไปคำนวณค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์ของตัวแปร สังเกตได้อันเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ กระบวนการสกัดตัวประกอบนั้น คอมพิวเตอร์มีการคำนวณซับซ้อนหลายรอบ เริ่มจากการตั้งสมมติฐานว่ามีปัจจัยเพียงปัจจัยเดียว แล้วนำค่าแฟกเตอร์เมทริกซ์ไปคำนวณหาค่าเมทริกซ์สหสัมพันธ์เปรียบเทียบกับเมทริกซ์ข้อมูลเชิงประจักษ์ ถ้ายังมีความแตกต่างกันมากจะตั้งสมมติฐานว่ามีสองปัจจัย แล้วดำเนินการวิเคราะห์ใหม่เรื่อย ๆ ไปจนกว่าจะได้เมทริกซ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้นั้น มีค่าใกล้เคียงกับข้อมูลเชิงประจักษ์

3. วิธีหมุนแกนปัจจัย (method of rotation) เทคนิคการหมุนแกนในการวิเคราะห์ ใช้หลักการหมุนแกนอ้างอิง (reference axes) ซึ่งเป็นแกนแทนปัจจัยให้แกนอ้างอิงผ่านจุดพิสัยของตัวแปรให้มากที่สุด เพื่อให้ได้ปัจจัยที่มีโครงสร้างง่าย ไม่ซ้ำซ้อน

การหมุนแกนเชิงวิเคราะห์แบบต่าง ๆ จัดแยกเป็น 2 กลุ่ม คือ แบบตั้งฉาก และแบบมุมแหลม ดังนี้

3.1 การหมุนแกนตั้งฉาก (orthogonal rotation) การหมุนแกนเชิงวิเคราะห์แบบตั้งฉากแบ่งออกเป็นวิธีการย่อยตามเกณฑ์ที่ใช้ ดังนี้

3.1.1 การหมุนแกนแบบควอร์ติแมกซ์ (quartimax rotation) วิธีนี้เป็นวิธีการหมุนแกน โดยใช้กำลังสองของน้ำหนักปัจจัยแต่ละแถว ในเมทริกซ์ปัจจัยที่มีค่าสูงสุดแต่ในสูตรการคำนวณต้องใช้ค่าน้ำหนักปัจจัยยกกำลังสี่วิธีควอร์แมทริกซ์ คือ การทำค่าผลรวมของกำลังสี่ของน้ำหนักปัจจัยที่มีค่าสูงบางตัวแปร และมีน้ำหนักปัจจัยปานกลาง และต่ำบนตัวแปรที่เหลือ เป็นผลให้ได้ปัจจัยทั่วไป

3.1.2 การหมุนแกนแบบแวร์ริแมกซ์ (varimax rotation) วิธีนี้เป็นการหมุนแกน โดยใช้กำลังสองของน้ำหนักปัจจัยแต่ละสัณฐาน (column) ในเมทริกซ์ปัจจัยที่มีค่าสูงสุด วิธีนี้ได้ปัจจัยที่มีโครงสร้างง่าย และได้ปัจจัยเฉพาะ (specific factor) ซึ่งมีค่าสูงสุด ทำให้การแปลความหมายปัจจัยสะดวกขึ้น สูตรคำนวณในการหมุนแกนแบบแวร์ริแมกซ์ ซับซ้อนและยากกว่าวิธีควอร์ติแมกซ์แต่แบบแวร์ริแมกซ์ให้ปัจจัยมีโครงสร้างง่ายกว่า และแบบแผนปัจจัยมีแนวโน้มที่จะคงที่มากกว่าแบบควอร์ติแมกซ์ เมื่อมีการวิเคราะห์ปัจจัยในกลุ่มตัวอย่างย่อยหลาย ๆ กลุ่ม

3.1.3 การหมุนแกนแบบอีควอแมกซ์ (equamax rotation) เป็นวิธีหมุนแกนที่ผสมผสานวิธีอีควอแมกซ์ และวิธีแวร์ริแมกซ์ ปัจจัยที่ได้จะมีลักษณะกลาง ๆ ระหว่างสองวิธี

3.2 การหมุนแกนแบบมุมแหลม (oblique rotation) การหมุนแกนเชิงวิเคราะห์แบบมุมแหลม แบ่งออกเป็นวิธีย่อยตามเกณฑ์ที่ใช้ดังนี้

3.2.1 การหมุนแกนแบบควอร์ติมิน (quartimin rotation) หลักการเดียวกันกับวิธีการหมุนแกนแบบควอร์ติแมกซ์ แต่ยอมให้ปัจจัยมีความสัมพันธ์กัน ผลที่ได้จาก

การหมุนแกนวิธีนี้ได้ตัวประกอบที่เป็นปัจจัยทั่วไป และค่อนข้างทำมุมแหลมต่อกันมากกว่าแบบอื่น

- 3.2.2 การหมุนแกนแบบโคแวร์รีมิน (covarimin rotation) หลักการเดียวกับวิธีหมุนแกนแบบแวร์รีแมกซ์ แต่ยอมให้ปัจจัยมีความสัมพันธ์กัน ผลที่ได้รับจากการหมุนแกนวิธีนี้ได้ปัจจัยที่เป็นปัจจัยเฉพาะและค่อนข้างทำมุมกันเป็นมุมแหลมที่มีขนาดเข้าใกล้มุมฉากมากกว่าแบบอื่น

3.2.3 การหมุนแกนแบบออบลิมิน (oblimin rotation) เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของวิธีควอร์ดมินและโคแวร์รีมิน ซึ่งมีผลการวิเคราะห์ให้ตัวแปรที่ได้สัมพันธ์กันสูงเกินไปและน้อยไป วิธีออบลิมินจึงเป็นวิธีผสมผสานที่ให้การวิเคราะห์ดีขึ้น

3.3 คัดเลือกปัจจัย คือ ปัจจัยที่มีค่าไอเกนมากกว่า หรือเท่ากับหนึ่ง ค่าน้ำหนักปัจจัยแรกมีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไป และน้ำหนักปัจจัยตัวถัดไปมีค่าไม่เกิน 0.3 และแต่ละปัจจัยต้องประกอบด้วยตัวแปรสมตัวแปรขึ้นไป

3.4 การแปลผลและกำหนดชื่อปัจจัย

4. การคำนวณค่า (factor score) เมื่อสามารถวัดตัวแปรที่มีอยู่จำนวนมากเหลือเป็นกลุ่มตัวแปรไม่กี่กลุ่ม สามารถคำนวณหาค่าได้

ในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยใช้วิธีหมุนแกนตั้งฉาก การหมุนแกนแบบแวร์รีแมกซ์

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในต่างประเทศ

Davison (1971) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างคำถามของครูกับคำตอบของนักเรียน ในขณะที่มีกิจกรรมของการอ่านแบบธรรมดาและแบบที่ใช้ความคิดในขณะที่อ่าน ปรากฏว่านักเรียนอ่าน โดยถูกฝึกให้คิดอยู่เสมอ นั้นมีแนวโน้มที่จะตอบคำถามในเชิงวิจารณ์ และพอใจที่จะแสดงความคิดเห็นออกมา ส่วนนักเรียนที่เรียนด้วยการอ่านแบบธรรมดาไม่ค่อยได้ใช้ความคิดลึกซึ้งมากนัก มีแนวโน้มที่จะตอบคำถามแบบไม่มีความคิดสร้างสรรค์ อีกทั้งไม่ค่อยแสดงความคิดเห็นของตนเองออกมา

Sirota (1971) ศึกษาเรื่อง การจัด โปรแกรมการอ่านหนังสือว่าจะมีผลต่อ ประสิทธิภาพในการอ่านของนักเรียนหรือไม่ จากการศึกษาพบว่า โปรแกรมการอ่านที่ครู จัดให้นักเรียนแต่ละคนมีผลต่อประสิทธิภาพการอ่านของนักเรียน กล่าวคือ นักเรียนจะ อ่านหนังสือมากขึ้นและอ่านได้ดีขึ้น

Blair and Rathhes (1978) ได้ศึกษาความเข้าใจในการอ่านที่มีการวินิจฉัยโดยไม่ต้อง ใช้เหตุผล จุดมุ่งหมายเพื่อหาความแตกต่างของความเข้าใจในการอ่านที่มีการวินิจฉัย โดยไม่ต้องใช้เหตุผล จุดมุ่งหมายเพื่อหาความแตกต่างของความเข้าใจในการอ่านที่มี การวินิจฉัยขั้นต้น และการวินิจฉัยขั้นสูง กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนระดับ 5-6 ของโรงเรียน แห่งหนึ่งในชิคาโก จำนวน 120 คน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ แบบทดสอบการอ่านที่ ปรับปรุงใหม่ระดับกลาง ผลปรากฏว่าคำถามที่ให้วินิจฉัยทำให้นักเรียน ได้คะแนนต่ำกว่า คำถามที่มีความหมายตามตัวอักษร นักเรียนที่ตอบคำถามที่ให้วินิจฉัยขั้นต้นและขั้นสูง ไม่แตกต่างกัน

Peter and Pamala (อ้างถึงใน อัญญารัตน์ เจริญพุดินาถ, 2546, หน้า 50) ได้ศึกษา เรื่อง “เขาสามารถอ่านได้ แต่ไม่สามารถเข้าใจ: ประเมินความเข้าใจ” พบว่า Mark ที่ใช้ แทนชื่อเด็กที่มีลักษณะอ่านออกแต่ไม่เข้าใจในสิ่งที่อ่าน โดยเกิดจาก (1) ความล้มเหลว ทางด้านการเชื่อมความคิดระหว่างสิ่งที่อ่านกับสิ่งที่อ้างอิง (2) ความล้มเหลวทางด้าน การอ้างเหตุผล (3) ไม่สามารถหาความเกี่ยวพันกับความรู้เดิมได้ (4) ความล้มเหลวใน การไม่ทราบศัพท์

Organization for Economic Cooperation and Development (อ้างถึงใน อัญญารัตน์ เจริญพุดินาถ, 2546, หน้า 50) ได้ประเมินทักษะการอ่านของนักเรียนไทยโดยประเมินจาก (1) ความสามารถในการอ่านสารต่าง ๆ ได้ออก โดยสามารถอ่านข้อความแบบต่อเนื่อง เช่น ข้อความแบบพรรณนา บรรยาย การบอก การโต้แย้ง สามารถอ่านข้อความที่ไม่ ต่อเนื่อง ได้แก่ การอ่าน รายการ ตารางแบบฟอร์ม กราฟ และแผนผังได้ (2) ความเข้าใจ ในการอ่านโดยพิจารณาจาก ความสามารถที่สกัดเอาสาระของสิ่งที่อ่านได้ (retrieving information) สามารถตีความ แปลความ สิ่งที่ย่านได้ (interpretation) วิเคราะห์เนื้อหา และรูปแบบของข้อความที่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นในชีวิตหรือใน โลกที่มีอยู่พร้อมทั้งสามารถ ในการประเมินข้อความที่อ่านได้ และสามารถโต้แย้งได้จากมุมมองของตน (reflection

and evaluation) (3) ความสามารถในการใช้วิธีการอ่านได้สอดคล้องกับลักษณะของ
ข้อเขียน พบว่า คะแนนเฉลี่ยกลาง 500 คะแนน โดย 2 ใน 3 ของทุกประเทศทำได้ 400-600
คะแนน ส่วนเด็กไทยทำได้ 431 คะแนน ในด้านความรู้และทักษะการอ่านที่แบ่งเป็น
5 ระดับ พบว่า เด็กไทยส่วนใหญ่ไม่เกินระดับ 2 โดยได้ไม่เกินระดับ 1 ถึงร้อยละ 37
และต่ำกว่าระดับ 1 มีถึงร้อยละ 10

Jackson and Maclelland (อ้างถึงใน ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ, 2548, หน้า 20) ได้ศึกษา
องค์ประกอบของความสามารถในการอ่านเร็ว โดยศึกษากับนักศึกษาปริญญาตรี 2 กลุ่ม
คือ กลุ่มที่อ่านด้วยความเร็วปานกลางและกลุ่มที่อ่านเร็วมาก ผลการวิจัยพบว่า ผู้ที่อ่าน
ได้เร็วจะจับใจความได้มากกว่าผู้ที่อ่านได้ช้า ไม่ว่าข้อความที่อ่านจะมีประโยชน์ซับซ้อน
เพียงใด

Coke (อ้างถึงใน ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ, 2548, หน้า 20) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเร็ว
ในการอ่านและความสามารถในการอ่าน ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับการอ่าน กลุ่มตัวอย่างเป็น
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในรัฐนิวเจอร์ซีย์ จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า ความยากง่าย
ของเนื้อหา มีผลต่อความเร็วในการอ่าน โดยเนื้อหาที่ง่ายจะอ่านได้เร็วกว่าเนื้อหาที่ยาก
และความสามารถในการอ่านไม่มีผลต่อความเร็วในการอ่าน

Bonenberger (อ้างถึงใน ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ, 2548, หน้า 19) ได้วิจัยเรื่อง
“ผลการรู้จักคำจากการฝึกในการเน้นอัตราเร็วในการอ่านและทำความเข้าใจในการอ่าน”
ทั้งนี้ได้ทำการศึกษากับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 60 คน ผลการวิจัยพบว่า
นักเรียนที่ได้รับการฝึกให้เห็นคำผิดจากบัตรคำ ในระยะสั้นและนักเรียนที่ได้รับการฝึก
ให้เห็นคำผิดจากประโยคที่สมบูรณ์ มีอัตราเร็วและความเข้าใจในการอ่านแตกต่างจาก
นักเรียนที่ไม่ได้รับการฝึก

Hausfel (อ้างถึงใน ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ, 2548, หน้า 20) ได้ศึกษาเกี่ยวกับความเร็ว
ในการอ่านและจับใจความสำคัญจากเรื่องที่ยากและง่าย ซึ่งทดลองกับนักศึกษา 30 คน
จากมหาวิทยาลัยแมคเคอร์รี่ ผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างอัตราเร็วและความเข้าใจ
ในการอ่านสืบเนื่องมาจากลักษณะนิสัยประจำตัว

จากผลการวิจัยข้างต้น สรุปได้ว่าความสามารถในการอ่าน ในด้านการวิเคราะห์ วิจารณ์ ความเร็วในการอ่าน และการจับใจความมีความสัมพันธ์กับทั้งตัวผู้อ่าน ได้แก่ การฝึกฝน ประสบการณ์ และความยากง่ายของเนื้อหาที่อ่าน

งานวิจัยภายในประเทศ

อัจฉรา นาคทรัพย์ (2532) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถในการอ่านของเด็ก ที่มีปัญหาในการเรียนรู้ด้านการอ่าน โดยวิธีการสอนเป็นคำ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2 บ้านห้วยไคร้ จำนวน 8 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาในการเรียนรู้ที่ได้รับการสอนอ่านเป็นคำ มีความสามารถในการอ่านคำ อยู่ในระดับดี มีความเข้าใจในการการอ่านบทอ่านทั้ง 5 ประเภท สูงกว่านักเรียนที่เรียน โดยการเขียน เรื่องจากบทอ่าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

พลตรี กิจเฉลา (2544) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนภาษาไทยและความสนใจในการเรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 2 ที่ได้รับการสอน โดยการใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบ CIRC กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ประนอม สุขนาคะ (2545) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน ความสามารถในการเขียนและความรับผิดชอบของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการสอนแบบมุ่งเน้นประสบการณ์ภาษากับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมแตกต่างกันอย่าง มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อำไพ ลัคนานุสรณ์ (2545) ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบความเข้าใจในการอ่าน และความสามารถทางการเขียนภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการสอน โดยใช้ผังมโนทัศน์กับการสอนตามคู่มือครู ผลการวิจัยพบว่า ความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของกลุ่มทดลองมีความเข้าใจในการอ่านเพิ่มขึ้นภายหลังได้รับการทดลอง

อรรณูญา เชื้อทอง (2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ในสถานศึกษาที่จัดการเรียนร่วม โดยใช้บทร้อยกรองของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตาสินราชานุสรณ์ ที่มีปัญหาการเรียนรู้ด้านการอ่าน จำนวน 6 คน ผลการวิจัยพบว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ที่ได้รับการสอนอ่านคำยากโดยใช้บทร้อยกรอง มีผลสัมฤทธิ์ในการอ่านคำยากอยู่ในระดับดี

สมกิต บุญบุรณ์ (2546) ศึกษาเรื่อง การศึกษาความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยของเด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ด้านการอ่าน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โดยวิธีการสอนอ่านตามแบบ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนบ้านห้วยไคร้ จำนวน 8 คน ใช้เวลาทดลองนาน 8 สัปดาห์ ผลการทดลองสรุปได้ว่า เด็กที่มีปัญหาทางการเรียนรู้ ด้านการอ่าน มีความสามารถด้านการอ่านภาษาไทยสูงขึ้นหลังการทดลอง

พิณทิพย์ ทวยเจริญ (2548) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ความผิดปกติทางการพูดของเด็กไทยเชิงภาษาศาสตร์ การศึกษาในครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์ความผิดปกติทางการพูดของเด็กไทยอายุระหว่าง 5-10 ขวบ จำนวน 26 คน ซึ่งเก็บข้อมูลด้วยการถ่ายเทปบันทึกภาพเพื่อที่จะวิเคราะห์ลักษณะทางสัทศาสตร์ที่ปรากฏในความผิดปกติทางการพูดของเด็กไทยข้างต้น ผลของการวิจัยพบว่า เด็กมีความผิดปกติในการออกเสียงพยัญชนะ และสระมากกว่าเสียงวรรณยุกต์และวิสัทลักษณะ (prosodies) อื่น ๆ ระหว่างเสียงพยัญชนะ และสระนั้น เสียงพยัญชนะมีความผิดปกติมากกว่าเสียงสระ นอกจากจะได้พบรายละเอียดทางสัทศาสตร์อื่น ๆ ที่ปรากฏในคำพูดของประชากรแล้วยังพบว่าความผิดปกติของการออกเสียงพยัญชนะนั้นแตกต่างกันตามปริบททางภาษาและรูปแบบทางภาษาออกเสียงไม่คงที่ เสียงสอดคล้องกลมกลืนและมีการแทนเสียง ในการแทนเสียงนั้นมีการใช้เสียงนอกระบบเสียงภาษาไทยเป็นจำนวนมาก สำหรับสาเหตุของความผิดปกติทางการพูดพบว่า มีความสัมพันธ์ระหว่างปาก-ฟัน-ลิ้นกับสัทลักษณะของเสียงพยัญชนะ โดยเฉพาะอย่างยิ่งลักษณะของฟัน รูปปากและการเคลื่อนไหวลิ้นเป็นปัจจัยหลัก ที่ทำให้เกิดความผิดปกติทางการพูดส่วนปัจจัยอื่น ๆ อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อม เช่น ลำดับการเกิด และสภาวะการใช้ภาษาอื่น ๆ ในบ้าน

ทิพย์มณี ตะเกาหิรัญ (2548) ศึกษาเรื่อง องค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อปัญหาในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนช่วงชั้นที่ 2 โรงเรียนเซนต์ฟรังซิสซาเวียร์คอนแวนต์

เขตคูสิต จำนวน 273 คน พบว่า องค์กรประกอบที่มีอิทธิพลต่อปัญหาในการอ่านภาษาไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เรียงลำดับองค์กรประกอบที่ส่งผลมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด 4 องค์กรประกอบ ได้แก่ สัมพันธภาพระหว่างนักเรียนกับเพื่อน บุคลิกภาพ การสนับสนุนของครูด้านการอ่านภาษาไทยและการสนับสนุนของผู้ปกครองด้านการอ่านภาษาไทย

จากงานวิจัยข้างต้นสรุปได้ว่า ความสามารถในการอ่านภาษาไทยมีความสัมพันธ์กับรูปแบบการสอน อายุ ระดับชั้น ความสามารถในการออกเสียง ลำดับการเกิดสภาวะการใช้ภาษาอื่น ๆ ซึ่งส่งผลสัมฤทธิ์ในการเรียนวิชาภาษาไทย

จากการศึกษางานวิจัย ทำให้ทราบว่า มีปัจจัยหลายประการที่มีความสัมพันธ์ และส่งผลต่อความสามารถในการอ่าน